

Zaak C-517/21

Samenvatting van het verzoek om een prejudiciële beslissing overeenkomstig artikel 98, lid 1, van het Reglement voor de procesvoering van het Hof van Justitie

Datum van indiening:

20 augustus 2021

Verwijzende rechter:

Landesgericht Korneuburg (Oostenrijk)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

13 juli 2021

Verwerende partij:

Laudamotion GmbH

Verzoekende partijen:

TG

QN

AirHelp Germany GmbH

Voorwerp van het hoofdgeding

Rechten van luchtreizigers – Recht op compensatie – Begrip „zich bij de incheckbalie melden” – Ongemak – Daadwerkelijk vertrek als mogelijke voorwaarde voor de toekenning van compensatie

Voorwerp en rechtsgrondslag van de verwijzingsbeslissing

Uitlegging van het recht van de Unie, artikel 267 VWEU

Prejudiciële vragen

1) Moet artikel 3, lid 2, onder a), van verordening (EG) nr. 261/2004 van het Europees Parlement en de Raad van 11 februari 2004 tot vaststelling van gemeenschappelijke regels inzake compensatie en bijstand aan luchtreizigers bij instapweigering en annulering of langdurige vertraging van vluchten en tot intrekking van verordening (EEG) nr. 295/91 (hierna: „luchtreizigersverordening”) aldus worden uitgelegd dat de verordening van toepassing is op een passagier die online incheckt, maar zich niet bij de incheckbalie meldt op de in die bepaling aangegeven tijden?

2) Moet artikel 5 van de luchtreizigersverordening, gelezen in samenhang met artikel 7 daarvan, in het licht van het arrest van het Hof van Justitie van de Europese Unie van 19 november 2009 in de gevoegde zaken C-402/07 en C-432/07, aldus worden uitgelegd dat, ingeval dat de luchtvaartmaatschappij die de vlucht uitvoert zich niet kan bevrijden van haar verplichting om compensatie te betalen als bedoeld in artikel 5, lid 3, van de luchtreizigersverordening, de passagier recht heeft op compensatie, wanneer

- de vlucht op de eindbestemming een vertraging heeft van ten minste drie uur,
- reeds vóór het boarden van de vlucht duidelijk was dat deze met een vertraging van ten minste drie uur op zijn eindbestemming zou aankomen, en
- de passagier niet verschijnt bij het boarden van deze vlucht?

Indien de tweede vraag bevestigend wordt beantwoord:

3) Geldt dit ook indien de passagier zonder medewerking van de luchtvaartmaatschappij die de vlucht uitvoert een andere vlucht boekt, waarmee hij slechts iets later aankomt op een andere luchthaven die dezelfde stad of regio bedient als de oorspronkelijk geboekte vlucht (artikel 8, lid 3, van de luchtreizigersverordening), dan hij volgens de planning op de eindbestemming zou zijn aangekomen met de oorspronkelijk geboekte vlucht?

Indien de tweede vraag bevestigend wordt beantwoord:

4) Geldt dit ook indien de passagier op eigen verzoek door de luchtvaartmaatschappij die de vlucht uitvoert wordt omgeboekt naar een andere vlucht, waarmee hij weliswaar eerder dan met de vertraagde oorspronkelijk geboekte vlucht op zijn eindbestemming aankomt, maar toch later dan hij volgens de planning op de eindbestemming zou zijn aangekomen met de oorspronkelijk geboekte vlucht (waarbij de vlucht waarnaar de passagier is omgeboekt zelf geen „langdurige vertraging” heeft)?

Aangevoerde bepalingen van Unierecht

Verordening (EG) nr. 261/2004 van het Europees Parlement en de Raad van 11 februari 2004 tot vaststelling van gemeenschappelijke regels inzake compensatie en bijstand aan luchtreizigers bij instapweigering en annulering of langdurige vertraging van vluchten en tot intrekking van verordening (EEG) nr. 295/91 (hierna: „luchtreizigersverordening”)

Korte uiteenzetting van de feiten en van de procedure

- 1 Het verzoek om een prejudiciële beslissing betreft drie vergelijkbare feitelijke situaties aan de hand waarvan de vraag moet worden beantwoord of een passagier daadwerkelijk moet zijn vertrokken met een vlucht waarmee hij met een vertraging van ten minste drie uur op zijn eindbestemming zou zijn aangekomen. Alle verzoekers vorderen compensatie op grond van artikel 5, lid 1, onder c), juncto artikel 7, lid 1, onder a) of b), van de luchtreizigersverordening.

Zaak 22 R 203/20p:

- 2 Verzoeker beschikte over een bevestigde boeking voor de door verweerster op 23 oktober 2019 uit te voeren vlucht OE 190 met vertrek vanaf de luchthaven van Düsseldorf (DUS) (Duitsland) om 14.45 uur en aankomst op de luchthaven van Kos (KGS) (Griekenland) om 19.10 uur. In werkelijkheid vertrok de vlucht pas om 19.27 uur van DUS (vertraging bij vertrek: 4 uur en 42 minuten) en kwam pas om 23.38 uur op KGS aan (vertraging bij aankomst: 4 uur en 28 minuten). Verzoeker heeft voor deze vlucht online ingecheckt.
- 3 De rechter in eerste aanleg oordeelde dat ingeval er online is ingecheckt het niet noodzakelijk is om fysiek te verschijnen bij de incheckbalie en dat is voldaan aan de toepassingsvoorwaarde van artikel 3, lid 2, onder a), van de luchtreizigersverordening, wanneer het inchecken online heeft plaatsgevonden. De verordening bevat bovendien geen enkele aanwijzing dat de passagier ook met de vertraagde vlucht moet vertrekken om recht op compensatie te hebben. Daartegen heeft verweerster hoger beroep ingesteld.

Zaak 22 R 83/21t:

- 4 Verzoeker beschikte over een bevestigde boeking voor de door verweerster op 19 december 2019 uit te voeren vlucht OE 314 met vertrek vanaf de luchthaven van Wenen (VIE) (Oostenrijk) om 6.50 uur en aankomst op de luchthaven van Londen-Stansted (STN) (Verenigd Koninkrijk) om 8.10 uur. In werkelijkheid vertrok de vlucht pas om 13.20 uur van VIE (vertraging bij vertrek: 6 uur en 30 minuten) en kwam pas om 14.30 uur op STN aan (vertraging bij aankomst: 6 uur en 20 minuten).

- 5 Verzoeker had online ingecheckt en ging een uur voor de geplande vertrektijd naar verweersters incheckbalie, die echter onbemand was. Op het vertrekbord stond de geboekte vlucht vermeld met een vertrektijd in de namiddag.
- 6 Verzoeker had de vlucht geboekt om vanaf 10.00 uur deel te nemen aan een conferentie in Londen. Vervolgens boekte hij een vlucht bij een andere luchtvaartmaatschappij en kwam om 8.15 uur op luchthaven Londen-Heathrow (Verenigd Koninkrijk) aan.
- 7 Verzoeker ontving pas om 9.00 uur een SMS van verweester dat vlucht OE 314 eerst 's middags zou worden uitgevoerd.
- 8 De rechter in eerste aanleg oordeelde dat de passagier ook recht op compensatie heeft indien hij afziet van het vervoer wanneer bij aankomst sprake is van een niet te voorkomen vertraging van ten minste drie uur. Een verplichting om met de vlucht te vertrekken zou in dat geval niet verenigbaar zijn met het hoge beschermingsniveau van de luchtreizigersverordening, te meer daar door de vertraging het doel van de reis in het gedrang zou kunnen gebracht. Het ongemak voor verzoeker hield in dit geval in dat hij op korte termijn onder grote druk een andere vlucht moest regelen. Verweester heeft tegen dit vonnis hoger beroep ingesteld.

Zaak 22 R 228/21s:

- 9 Enkele passagiers, die hun vordering aan verzoekster hebben gecedeerd, beschikten over een bevestigde boeking voor de door verweester op 25 juni 2019 uit te voeren vlucht OE 300 met vertrek vanaf de luchthaven van Düsseldorf (DUS) om 10.40 uur en aankomst op de luchthaven van Palma de Mallorca (PMI) (Spanje) om 13.05 uur. In werkelijkheid vertrok de vlucht pas om 21.45 uur van DUS (vertraging bij vertrek: 11 uur en 5 minuten) en kwam pas om 23.57 uur op PMI aan (vertraging bij aankomst: 10 uur en 52 minuten).
- 10 In de ochtend van de dag van vertrek werden de passagiers ervan in kennis gesteld dat de geboekte vlucht OE 300 pas om 18.10 uur zou vertrekken. Toen vervolgens werd meegedeeld dat de vlucht nog een uur later zou vertrekken, hebben de passagiers contact opgenomen met verweester om te informeren naar een omboeking op een eerdere vlucht. Deze omboeking vond plaats naar vlucht OE 150 op 25 juni 2019 die om 17.05 uur vanaf de luchthaven van Düsseldorf (DUS) is vertrokken en precies op tijd om 19.10 uur op de luchthaven van Palma de Mallorca (PMI) is geland. Op grond van de omboeking hebben de passagier zich niet voor vlucht OE 300, maar voor vlucht OE 150 bij de incheckbalie gemeld.
- 11 De rechter in eerste aanleg oordeelde dat de passagiers voor wie een andere vlucht was georganiseerd en die reeds vóór vertrek van de oorspronkelijk geboekte vlucht daarover waren geïnformeerd, zich niet meer bij de incheckbalie van de oorspronkelijk geboekte vlucht hoeven te melden om hun rechten op grond van de luchtreizigersverordening te vrijwaren. Aangezien de passagiers meer dan drie uur

tijdsverlies hebben geleden, hebben zij recht op compensatie. Verweerster heeft tegen dit vonnis hoger beroep ingesteld.

Voornaamste argumenten van partijen in het hoofdgeding

- 12 In het eerste geval voert de verzoeker aan dat hij met de verraagde vlucht is vertrokken en dat alleen verweerster verantwoordelijk was voor de vertraging. Bovendien hebben de bewoordingen „zich bij de incheckbalie melden” dezelfde betekenis als „check-in” (inchecken), hetgeen bijvoorbeeld volgt uit de Engelse taalversie van de verordening. Ongemak is ontstaan omdat de vlucht om een specifieke reden is geboekt.
- 13 In het tweede geval stelt de verzoeker dat niet van hem kan worden verwacht dat hij met een dermate verraagde vlucht moet vertrekken om recht te hebben op compensatie voor het ongemak. Hij had verweerster graag in de gelegenheid gesteld om een andere vlucht te regelen, doch dit was niet mogelijk omdat de incheckbalie op de luchthaven van vertrek onbemand was. De enige mogelijkheid om nog aan de conferentie deel te nemen, was de spontane boeking van een andere vlucht.
- 14 In het derde geval wordt betoogd dat in het geval van een omboeking niet vereist is dat de passagier zich meldt aan de incheckbalie voor de oorspronkelijk geboekte vlucht. De passagiers hebben niet geweigerd om in te stappen op de oorspronkelijk geboekte vlucht, maar zijn met een aangeboden andere vlucht vertrokken. Evenwel hebben zij de eindbestemming pas met een vertraging van meer dan drie uur bereikt, zodat er recht op compensatie bestaat.
- 15 Verweerster voert in wezen aan dat verzoekers zich niet bij de incheckbalie van de betrokken vluchten hebben gemeld. Ook is zij niet ervan in kennis gesteld dat het vervoer werd geweigerd, zodat reeds om die reden niet is voldaan aan de in artikel 3 van de luchtreizigersverordening neergelegde basisvoorwaarden voor de toepassing van die verordening. Het inchecken beslaat slechts een deel van het „zich bij de incheckbalie melden”. Het begrip „melden” kan alleen aldus worden uitgelegd daarmee de fysieke aanwezigheid van de passagier is bedoeld. Het tijdsbestek voor een andere vlucht, waardoor de compensatieplicht zou wegvallen, is zeer kort, zodat de fysieke aanwezigheid van de passagier ook om organisatorische redenen noodzakelijk is.
- 16 Voorts stelt verweerster dat er geen recht op compensatie wegens langdurige vertraging kan bestaan, wanneer vrijwillig van de vlucht is afgezien. In dit geval is er door de vertraging ook geen ongemak ontstaan. Bovendien wordt uitgegaan van de verraagde aankomsttijd van de passagier op de eindbestemming, en niet van die van de vlucht.
- 17 Ten aanzien van het tweede geval voert verweerster tevens aan dat verzoeker haar niet in de gelegenheid heeft gesteld om een andere vlucht aan te bieden.

Korte uiteenzetting van de motivering van de verwijzing

- 18 Om te kunnen beoordelen of er recht op compensatie bestaat, moet worden nagegaan of de luchtreizigersverordening van toepassing is. Indien dat het geval is, moet tevens worden verduidelijkt of de passagier daadwerkelijk moet zijn vervoerd met de vlucht die met een vertraging van ten minste drie uur op de eindbestemming is aangekomen.

Eerste vraag:

- 19 Hier rijst de vraag of voor de toepasselijkheid van de verordening volstaat dat online is ingecheckt, dan wel dat de passagier bovendien op de in artikel 3, lid 2, van de luchtreizigersverordening aangegeven tijden op de luchthaven van vertrek aanwezig moet zijn. Het feit dat de verordening daarop geen eenduidig antwoord geeft, zou daaraan kunnen liggen dat ten tijde van de vaststelling van de verordening online inchecken nog niet heel gebruikelijk was.
- 20 Verduidelijkt moet worden of het Duitse begrip „Abfertigung” (Nederlands: „inchecken”) moet worden gelijkgesteld met het begrip „online inchecken”, of dat het eerstgenoemde begrip meer behelst. De Engelse taalversie gebruikt bijvoorbeeld het begrip „check-in”, wat laat vermoeden dat online inchecken mogelijk is volstaat.
- 21 In dat geval zou het „zich bij de incheckbalie melden” overbodig zijn en zou het succesvol online inchecken tot gevolg hebben dat de luchtreizigersverordening van toepassing is. Dit is ook de opvatting van de appelrechter, doch de vraag is in de rechtspraak van het Hof nog niet beantwoord.

Tweede vraag:

- 22 De vraag rijst of de passagier ook recht op compensatie heeft, wanneer hij reeds vóór de vlucht op de hoogte is van de langdurige vertraging en daarom afziet van de vlucht.
- 23 Volgens de nationale rechtsleer heeft de passagier ook recht op compensatie, wanneer hij kennis heeft van de langdurige vertraging en geen gebruik meer maakt van de vlucht, bijvoorbeeld omdat door de vlucht het beoogde doel van de reis niet meer kan worden behaald. Het ongemak voor de passagier is in een dergelijk geval vergelijkbaar met het ongemak bij annulering van de vlucht. Dit lijkt de appelrechter niet onjuist. Weliswaar kan het niet zo zijn dat voor de toekenning van een recht op compensatie nooit vereist is dat de passagier met de vlucht moet vertrekken (bijvoorbeeld wanneer de vertraging vooraf niet reeds bekend was), maar kan het ook niet zijn dat de passagier een vlucht moet nemen, waarvan al duidelijk is dat deze met een vertraging van drie uur of meer op de eindbestemming zal aankomen, enkel en alleen om recht op compensatie te hebben. Het ongemak bestaat in dit geval niet alleen uit de vertraagde aankomst op de eindbestemming.

- 24 De intentie om voor een bepaalde gebeurtenis op tijd op de eindbestemming aan te komen kan echter niet doorslaggevend zijn. Indien deze gebeurtenis reeds bij een vertraging van minder dan drie uur wordt gemist, kan het recht op compensatie niet hierop worden gegrond. Voor het bestaan van een recht op compensatie is dus niet relevant welke individuele schade de passagier daadwerkelijk heeft geleden door de annulering of langdurige vertraging.

Derde vraag:

- 25 Indien de passagier reeds vóór vertrek op de hoogte is van de vertraging van meer dan drie uur en geen gebruik maakt van de vlucht zou, voor zover wordt aangenomen dat het ongemak voor de passagier alleen bestaat in de vertraagde aankomst op de eindbestemming, het recht op compensatie kunnen worden uitgesloten, wanneer de passagier op een andere manier met minder dan drie uur vertraging op de eindbestemming aankomt.
- 26 Hierbij dient echter in aanmerking te worden genomen dat in geval van een annulering het recht op compensatie niet wordt aangetast, wanneer de passagier zijn eindbestemming op een andere, door hem zelf georganiseerde manier bereikt.

Vierde vraag:

- 27 Gesteld zou kunnen worden dat een omboeking resulteert in de toepasselijkheid van de luchtreizigersverordening op de andere vlucht en dat daardoor geen enkele alternatieve voorwaarde van artikel 3, lid 2, van die verordening meer geldt voor de oorspronkelijk geboekte vlucht. Bijgevolg zou de verordening niet meer van toepassing zijn op de oorspronkelijk geboekte vlucht en zou voor de vertraging van de oorspronkelijk geboekte vlucht geen recht op compensatie meer bestaan. Dit lijkt echter niet juist, aangezien de passagier ook bij een geannuleerde vlucht, waarvoor hij zich niet bij de incheckbalie kan melden, in geval van een andere vlucht buiten het tijdsbestek van artikel 5, lid 1, onder c), ii) en iii), van de luchtreizigersverordening recht op compensatie heeft.
- 28 Hieruit blijkt dat het voor het recht op compensatie wegens de oorspronkelijk geboekte vlucht niet doorslaggevend is dat de passagier na de omboeking geen bevestigde boeking meer had voor de oorspronkelijk geboekte vlucht.